

RAZVOJ PODEŽELJA IN LEADER: PRIROČNIK IN MEDNARODNA KONFERENCA

Na področju razvoja podeželja je LEADER iz pilotne pobude Evropske unije v 28 letih delovanja prerasel v pomemben program (ima svojo metodo, način financiranja, teritorij, strukture ipd.). LEADER metoda temelji na sedmih načelih: na pristopu od spodaj navzgor, ki se izvaja na LEADER ozemlju (teritorialni pristop), na katerem se deležniki povežejo v partnerstvo (lokalna akcijska skupina), da bi v skladu z razvojnimi dokumentom (lokalna razvojna strategija) pripravili inovativne projekte in dosegli medsektorsko povezovanje, pa tudi sodelovali z drugimi lokalnimi akcijskimi skupinami v državi in v mednarodnem okolju.

Slovenija je s politiko razvoja podeželja pričela v začetku 90-ih let 20. stoletja, kar je predstavljalo odlično podlago za izvedbo programa LEADER, s katerim je Slovenija začela v programskem obdobju 2007–2013. V 33 slovenskih lokalnih akcijskih skupinah je bilo izvedenih več kot 1400 projektov in investiranih več kot 30 milijonov €. V programskem obdobju 2014–2020 v Sloveniji deluje 37 lokalnih akcijskih skupin, programu LEADER/CLLD je namenjenih 95 mio € sredstev.

Na Oddelku za geografijo se s tematiko LEADER-ja poglobljeno ukvarjamo, saj jo vključujemo v učni načrt pri vsebinah s področja geografije podeželja. Obenem pa smo v sklopu mednarodnega Erasmus+ projekta (*TELI 2: Transnational Education in LEADER Implementation*; več na povezavi: <http://teli2.eu/>) izdelali mednarodni program usposabljanja za LEADER. Le-ta je nastal v dvoletnem sodelovanju z lokalnimi akcijskimi skupinami iz Slovenije (LAS med Pohorjem in Bohorjem), Irske (SECAD: South-East Cork Development), Romunije (LAS Dobrogea), Portugalske (ADRMAG in MONTE), Poljske (Dolina Raby) ter Hrvaške (LAS Zeleni bregi, LAS Zrinska Gora-Turpolje) ter dvema izobraževalnima ustanovama (Limerick Institute of Technology z Irske in Oddelek za geografijo FF UL). Zasnovo programa za usposabljanje smo pripravili na podlagi mednarodne raziskave, ki je skušala ugotoviti, katere vsebine izvajalci programa LEADER najbolj pogrešajo pri svojem delu. Tako smo razvili program, ki vključuje temeljne poteze razvoja podeželja, programa LEADER in komunikacijskih spretnosti, ki smo ga za prve študente že izvedli v letih 2017 in 2018. Udeleženci so bili z njim zelo zadovoljni, saj je zanimiva kombinacija teoretičnih in praktičnih vsebin, izvajal se je preko e-učenja, a tudi na terenu (tri enotedenske delavnice na Irskem, Portugalskem in Poljskem), naloge so bile praktično naravnane. Priročnik v slovenskem jeziku si lahko ogledate na: <http://teli2.eu/teli2-learning-portal/teli2-training-handbook/>.

Ker pa je bil LEADER – kot program in metoda – na mednarodni ravni prepoznan kot inovativen in učinkovit, vzporedno s širjenjem Evropske unije poteka tudi širjenje programa LEADER v države Jugovzhodne Evrope. Prva mednarodna konferenca (Opatija, 20.–22. 11. 2019; povezava: <https://www.see-leader.eu/>) je z več kot 300 udeleženci obravnavala tako praktične kot teoretične vidike izvajanja LEADER-ja, ki je v

programskem obdobju 2014-2020 (ko se imenuje LEADER/CLLD – lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost; <https://www.program-podezelja.si/sl/>) prisoten v več kot 3300 lokalnih akcijskih skupinah na podeželju, ribiških območjih in tudi že v nekaterih mestih v državah članicah Evropske unije.

Predavatelji so predstavili izvajanje LEADER-ja v državah, ki imajo bogate in tudi začetne tovrstne izkušnje, predstavili so tudi izkušnje različnih ravni (EU, državne, regionalne, lokalne) odločanja, pa tudi kritične znanstvene poglede na učinke LEADER-ja. Hkrati so imeli udeleženci možnost za mreženje (predstavitve lokalnih akcijskih skupin, tematski terenski ogledi, diskusije) in potencialno skupno pripravo projektov v prihodnje.

V sklopu 1. mednarodne konference o LEADER-ju v državah Jugovzhodne Evrope je več kot 300 udeležencev sodelovalo v različnih aktivnostih (plenarna predavanja, sekcije, terenski ogledi, predstavitve posterjev, mreženje, zaključna razprava; foto: I. Potočnik Slavič).

Celoten dogodek je odlično pripravila Hrvaška mreža za podeželje s partnerji, med katerimi je treba posebej izpostaviti Društvo za razvoj slovenskega podeželja (<http://www.drustvo-podezelje.si/>). Lokalna akcijska skupina med Snežnikom in Nanosom pa je v okviru tematskega terenskega ogleda udeležencem predstavila nekatere

izvedene projekte. Na konferenci so bile predstavljene tudi slovenske izkušnje pri izvajanju programa LEADER (tako z vidika organov upravljanja – MKGP, z vidika lokalnih akcijskih skupin kot tudi z raziskovalnega vidika).

Program LEADER nagovarja tudi geografe, kako se lahko aktivno vključimo v razvoj podeželja. Na povezavah boste našli informacije o tem, kaj se dogaja na območju posamezne lokalne akcijske skupine in kako deluje Mreža za podeželje (<https://www.program-podezelja.si/sl/zelite-sodelovati/mreza-za-podezelje>).

Irma Potočnik Slavič

IZZIVI IN PRILOŽNOSTI MULTIFUNKCIJSKEGA UPRAVLJANJA TRAVIŠČ

Mednarodna konferenca; Ptuj, 15.–17. 5. 2019

Od srede, 15. 5. 2019, do petka, 17. 5. 2019, se je na Ptujju odvijala mednarodna konferenca Izzivi in priložnosti multifunkcijskega upravljanja travišč, ki je bila organizirana v okviru projekta LIFE Ohranjanje in upravljanje suhih travišč v Vzhodni Sloveniji in ga vodi Zavod RS za varstvo narave.

Projekt naslavlja pomen ohranjanja in dolgoročnega upravljanja vrstno bogatih suhih travišč, ki so eden najhitreje izginjajočih življenjskih prostorov. Namenjen je izboljšanju stanja in zagotavljanju dolgoročnega upravljanja suhih travišč ter nanje vezanih rastlinskih in živalskih vrst na štirih izbranih projektnih podobmočjih: Haloze, Pohorje, Kum in Gorjanci. Vsa štiri območja spadajo v območja Natura 2000 in se soočajo z dvojnimi izzivi: na eni strani z zaraščanjem in opuščanjem kmetijske rabe, na drugi strani pa s preveč intenzivno kmetijsko rabo. Cilj projekta je izboljšanje stanja dveh Natura 2000 prioritetnih habitatnih tipov travišč v neugodnem stanju, in sicer polnaravnih suhih travišč in grmiščnih faz na karbonatnih tleh, ki so pomembna rastišča kukavičevk, ter vrstno bogatih travišč s prevladujočim navadnim volkom na silikatnih tleh.

V petletnem projektu (2016–2020) z manjšo raziskavo Analiza socialno-ekonomskih vplivov projektnih aktivnosti na lokalno gospodarstvo in prebivalstvo sodelujemo tudi člani Oddelka za geografijo: Katja Vintar Mally, Nejc Bobovnik, Simon Kušar in Barbara Lampič, v prvi fazi pa tudi Tanja Koželj. V prvi fazi študije je bil najprej izdelan nabor kazalcev za analizo socialno-ekonomskih vplivov projektnih aktivnosti, nato pa sta sledila izračun in interpretacija kazalcev začetnega stanja. V nabor kazalcev je vključenih skupno 21 kazalcev (devet pretežno demografskega in socialnega značaja ter dvanajst pretežno ekonomskih kazalcev), ki se glede na tip hierarhično